„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Георгијевића на главној пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 107. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 12. ЈУЛА 1892. ГОДИНА XXVII.

ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ.

ГЛЕДСТОНОВА ПОБЕДА.

Што се у целом, у истини слободоумном, свету жељно очекивало, извршено је: Гледстон је победио, па ће предузети владу у Енглеској и цео се свет, и пријатељ и непријатељ, диви истрајној снази 83-годишњег старца.

Победом Гледстоновом свиће зора столетном паћенику: народу ирскоме — и ако је игде због славне победе радост велика, за цело, на зеленом острву Ериновом, певају се химне милости божјој, која је дозволила, да славни Гледстон дочека, у пуној снази свога великог ума, тако дубоку старост, па да још једаред ступи на крмило јавних послова своје отаџбине.

Кад би хтели да се у ширим потезима осврнемо на историју Ирске, морали би да напишемо историју стоврсних јада, историју крви и суза. Но за то немамо, сада, ни воље ни места. Казаћемо само, да одкад је славном енглеском државнику Пит-у г. 1800. пошло за руком да изведе унију енглеског и ирског парламента, није до дана данашњега престала најочајнија борба Ираца за своју слободу и тек сада, победом Гледстоновом, показује се нада, да ће се та борба завршити у корист Ирске.

Славни Пит није по све рђаво мислио, он је хтео да створи јединство енглеске државе, но уједно је хтео, и у правима и у слободама, да изједначи Ирце са Енглезима, али то није могао да изведе, јер је томе одлучно био противан ондашњи краљ Ђорђе III. И тек 10. јуна 1829. г. једва је пошло за руком, да је горњи дом енглеског парламента пристао да се изједначе у правима на заузимање државних звања и католици (Ирци су католици) и следбеници англиканске цркве, но католици су, пре ступања у звање, морали свечано обећати, да то своје звање неће употребити на штету англиканске цркве. Но шта је могла да вреди верска слобода, кад није било политичке слободе!

Хрпимице селише се Ирци у Америку, јер нису могли поднети губитак својих политичких права — и кад су тамо марљивим радом дошли до материјалне снаге, они пожртвовно скупљаше између себе новац, да тим новцем у отаџбини организују отпор и тиме сломију енглески притисак.

И било је борбе, величанствене борбе, која је свој вршак постигла под вођством т. з. „некруненог краља“ ирског Парнела — и таке слоге, таке дисциплине и таког одушевљења свет још није видео. Величанствена та борба учинила је утисак на срце Гледстона; он, који се борио пером и живом речи за потлачене народе балканског полуострва, није мирно могао гледати јаук потлачених својих земљака Ираца. Родила се у њему мисао о Home-ruli (самоуправи) Ирске, и он је ту мисао енергично пригрлио те није од ње попуштао ни онда, кад се против њега диже добар део његових једномишљеника, те је због тога морао (услед гласања у седници парламента у ноћи од 7. на 8. јуна 1886., где је остао са тридесет гласова у мањини) да отступи од владе.

Но, он је спокојно отступио са владине столице — њему је милије било поштење и правда него власт — па је, као обични народни посланик, повео енергични бој за своју свету идеју правога либерализма и, ево, после шест година истрајна рада, народ енглески разумео га је и вратио је власт у његове старачке, но још увек, за чудо, снажне руке. Која разлика између слободоумне опозиције у Енглеској и „слободоумне“ опозиције у Угарској! Онде се обљубљени државник не жаца да изгуби свој популаритет и силази с владе, да у народу отпочне борбу за слободу својих саграђана, а овде вође опозиције коре владу, што она жешће не спречава и оно мало слободе, која је преостала из бољих времена! Интересантна, али и жалосна разлика — за цело.

Но, и у колико нас, обзиром на наше жалосне прилике у Угарској, живо интересују унутрашње ствари Енглеске и ми, из велике симпатије према паћеничком народу ирском, одушевљено поздрављамо победу Гледстонову, у толико још више нас интересује спољашња политика, која ће да се инаугурише у Енглеској, наступом владе „великога старца“.

Ми смо толико пута искрено нагласили, да смо ми одрешити противници тројнога савеза и рекосмо, без околишења, зашто. Ми смо забринути за опстанак и природни развитак ствари у нашој монархији и желимо, из свег срца желимо: да се достану слободе наши саплеменици на балканском полуострву. И јер, по свој прилици, Гледстонов кабинет неће помагати тројни савез те ће се исти распасти, па ће наша монархија бити упућена, да се окрене јединоме своме правоме и искреноме савезнику: Русији и с њом заједно да санкционише слободу наших саплеменика на балканском полуострву — ето, за то, највећим одушевљењем и надом поздрављамо Гледстонову победу.

Ми знамо, да ове речи неће годити мађарским шовинистама; биће на нас вике а може да нас затече и што крупнијега — но ми не можемо друкчије. Сваки постаје блажен по своме начину — а ми смо блажени у тој мисли и нади. Ми смо у дну наше душе уверени да спољашња политика наше монархије (о унутрашњој сада нећемо да говоримо) не води добру. Толико пута рекосмо: да савез са Немачком и Италијом, које су гладне за земљиштем Аустро-Угарске, мора ову, пре или доцније, довести у процеп, из којег ће се тешко а можда и никако извући — дочим јој савез са Русијом, истина, брани да се непроширује камо јој се ширити не треба, али јој гарантује њезин данашњи посед на основу правичног уређења њезиних унутрашњих односа. Свима народима Аустро-Угарске једнака права и слободе, па опстанак Аустро-Угарске не само да је осигуран, него он, у томе случају, постаје европском потребом. А ми држимо, да је овако мислити, за тим тежити и радити: веће родољубље, него гајити шовинистичке тежње, које су, јер неприродне, не изведиве — те проузрочују трзавице на телу монархије и не дају му да оздрави и постане снажно.

Савез између Русије, Аустро-Угарске, Енглеске и слободних балканских народа — то би била снага, која би диктовала Европи и онда би тек настала могућност трајнога мира и тако би се створио увет за напредак рода људскога у свакоме погледу.

На односе Енглеске према Русији мислимо се осврнути у засебним чланцима, па завршујући овај чланак, поново изражавамо нашу радост над победом Гледстоновом, у ту победу полажемо велике наде па из свег срца подвикујемо славноме државнику: Бог те поживео, старче, још на многаја љета на дику и понос твога народа и на корист опште слободе и напретка у Европи и на целоме свету!

РУМУНСКИ МЕМОРАНДУМ.

VI.

У завршетку вели меморандум: да Румуни ништа живље не желе него да би могли са свима својим суграђанима живети у миру те да могу да врше свој културни и привредни задатак. Осведочени о животној снази и о немогућности да се уништи наше племе, ми би се само смејали труду, који употребљује влада и мађарско друштво које она потпомаже: да нас културно и привредно поништи па да нас тако учини способнима да се одречемо наше народности. Но акције владе и мађарскога друштва сасма природним начином изазивље реакцију, која се показује на сваком пољу јавнога живота те проузрокује непрестане трзавице у нашој ужој отаџбини а и у целој монархији.

Ми смо, В. В. миран народ, волемо ред, лојални смо и трпељиви, али и ми смо само људи па није могуће да се не крећемо, кад нас дан на дан изазивљу и грде, кад нас у живац погађају у погледу наших културних и привредних интереса и кад видимо да је наш народни опстанак у опасности.

Даље наводи меморандум говор који је држан год. 1883. у седници „Мађарског друштва у Колошвару за ширење културе“ и говори о 25 тачака друштвеног одбора где се отворено вели: да је цел друштва помађарити све оно што у Угарској држави није мађарско.

Говори, како се подижу мађарске школе у општинама, где је чисто румунско становништво и где то апсолутно није потребно.

Осврће се на говор министра-председника грофа Сапарије, који је он држао у Темишвару пред својим бирачима 7. фебруара г. 1892. те пита, како не би Румунима ударила крв у главу, кад их чак поглавица владе називље странцима и као материјал за асимилацију, у циљ да се појача у броју мађарски народ!

ЛИСТАК.

ЈАНО ДРОТАР.

„Ко то селом иде?
Ко то шором вове:
„Лонце крпит', лонце,
Шерпење, котлове!“

Као год што радосно поздрављамо ласте, те веснике раног и милог нам пролећа, исто је тако радосно поздрављала сеоска младеж свог старог познаника, Јану дротара.

Кад би он прошао селом па повикао: „крпити лонце, шерпењеее!“ деца би тад радосно истрчала пред њега и весело га поздрављала.

Беше он стари познаник сеоски.

Редовно сваке године долазио је он у наше село. Моја мати, што би год преко године разлупала, остављала је све то на страну, па кад би Јано дошао имао је он тад пуне руке посла.

Обично би сео пред кућни праг и са уживањем погледао би на гомилу разлупаних шерпења и лонаца.

„Ова шерпења добра ће бити да се кафа пржи, а овај лонац да се маст држи“ — и увек је знао наћи стотину разлога, само да мати оне црепиће неразбаца. Затим би скинуо своју велику, масну и кожну торбу, на којој висаше чачкалица за луле, мишоловке, пацоловке, плехани лонци, шерпење и т. д. Из торбе би извадио кљеште и дрот, заискао би мало брашна и размутио би га у води и тад би певајући отпочео свој посао.

Ми би се искупили око њега и упустили се с њим у разговор.

— Одакле долазиш, Јано? — питао бих га.

— Из Италије.

— Чак из Италије?!...

— Далеко, је ли?

— Богме далеко.

— А мени је то све близу.

Затим би ми причао где је све био, шта је све видео, па о његовој кућици, жени и деци.

Докле се год он задржавао у нашем селу, увек је код нас у шупи, на сену, ноћивао.

Прошло више од две године а Јана нема.

— Сирома Јано! — рекле би жене.

— Сигурно је умро.

— Ко зна где је он залутао.

Нагађало се и нагађало ваздан о њему, кад једног дана зачу се селом:

„Крпити лонце, шерпењеее!“

И опет деца истрчала весело пред њега.

„Ево, ево, Јане!“

Глас његов беше сад некако тих, чудноват, чисто тужан.

Дошао и нашој кући.

Изађем да поздравим свог старог познаника. Зачудио сам се његовом изгледу. Не беше то ни налик на оног дротара, који је пре две-три године седио пред нашим кућним прагом и весело ћеретајући везивао шерпење. Очи упале, масна коса сва оседила, торба готово сва издерана о њој висе две-три мишоловке и неколико чачкалица.

Пошто се ноћ спуштала оде и седе пред шупу.

Одем лагано до њега.

Он ме и непримети. Поглед му лућаше далеко . . . далеко . . . ваљда тамо до Карпата.

— Шта си тужан Јано?

Он ме погледа.

— Да ниси болестан?

— Не!

— Него?

— Тако . . Мислим . . .

— На кућу, је ли?

— Да на кућу — и тешко уздане.

— Да није ко болестан код куће?

— Не!

— Па шта ти је онда?

— Умр'ла . . . Реч му заста у грлу и он зајеца.

— Сирома Јано!

— Моја добра жена умрла, а деца . . . . и опет зајеца.

— Шта је с њима?

— Не знам.

— Како то.

— Не знам!

— Па је си л' био код куће?

— Био сам.

— Па?

— Не знам! Одвели их неки господари у Дебрецин, Пожун, Пешту, не знам!

— Па је си ли питао и је си л' их тражио?

— Две године, па их опет нисам нашао.

Јадни човече, разумем и појимим твоју бољу. Бесни мађарски шовинизам отрго ти је из наручја децу, наду и узданицу твоју, која би у старости твојој била једина утеха и нада за сав препаћени и мучан живот твој; и који ће — кад дорасту — исто тако бесно нападати јадни, измучени и кукавни народ твој. Јадни Јано!

Месец се уздиго изнад кућа и обасјао тужно Јаново лице, на ком се светлуцаше млазеви од суза. Тежак и болан уздах отрже му се из груди, који као да би хтео рећи:

„Ђитро, мила Ђитро,
Ти слованска мати,
Кад позрем на тебе
Мусим заплакати!“

Михајлов.

ЈОШ О ДУБРОВНИКУ.

Учите дела отаца ваших!
Апендини.

У два подлистка споменуо сам две ствари, које нама Србима, служи на вечну дику. Душмани нам кажу, да смо били увек варвари а ми им износимо дела, да смо ми, Срби Дубровчани први у свету подигли глас против трговине робовима, први установили сиротиште. Казаћемо им још нешто о нашој прошлости, и не ћемо да решетамо историју целог Српства доста је сада, ако се осврнемо на прошлост маленога Дубровника, јер овај град од својих 20.000 становника, дао је више великана, сразмерно него и једна држава у свету, јер овај малени српски град, ова српска Атина, кад би се повео за модом овог века и имао новаца, могао би преко 1000 споменика подићи својим синовима и правом позвати, да за 700 њих прилаже дарове цело човечанство а за 300 Српство! Да изнесемо неколико доказа, да споменемо само неколико имена, Дубровчана, који су својим знањем постизали највеће части. Сигисмунд, краљ угарски, именовао је Дубровчанина Матеја Лукарића баном Хрватске и Славоније

Прича како су Мађари постали у толикој мери несношљиви, да просто не могу да поднесу никоји знак румунског народног живота. Тако је мађарска публика год. 1891. на најпростији начин погрђивала учеснике одржаног румунског збора у цел протеста против закона о дечјим забавиштима, те се на њих набацивала чак камењем.

Вели даље, како је дужност свакога грађана бити искрен према своме владару, па наводи, како су Румуни увек, без икакве бојазни, протестовали против гажења њихових права те су себи пред лицем земље и целог света придржали право, да у времену, које ће бити згодно за унутрашњи развитак монархије ревинцизирају та своја права.

Понавља у кратко што је напред речено па вели: „Од Оршаве до Лајте, од јадранског мора до врхова галичких Карпата сва земља је у непрестаној трзавици и незадовољство је опште. Па баш наши мађарски грађани су највећма узнемирени и незадовољни те изазивљу насилни потрес.

„Државна политика, која је погрешна у свом основу и у погледу на своју коначну циљ, може бити од велике штете само за оне, који ју силом подржавају, као и за отаџбину и престо, јер изазиваље опште незадовољство и бива од дана у дан све опаснија.“

Осврће се на то, да краљевина Угарска, изузев Тројединицу, која има своју автономију (?!), има 13,200.000 душа, од којих је Румуна скоро једна четвртина, т. ј. близу 3 милиона, који живе на територијуму од 134.632.54 килом. и тамо сачињавају 60—69 проц. свеукупног становништва, па хоће да буду у свему равноправни Мађарима.

Вели, да Румуни и не би имали никакве историјске прошлости, која се оснива на 1000-годишњем опстанку државе, то би већ околност да су ту и да имају чврсту вољу, те да у становитим приликама много могу, требала да приведе сваку владу да узме обзира на њихове легитимне захтеве, а у колико више би требало да тако буде, где они траже поштовање и признање своме одавна стеченом праву.

Вели даље, да исти положај у држави заузимљу и остали сграђани Румуна, т. ј. Немци и Словени, па би се морало увети обзира и на њихове легитимне интересе.

Каже, да румунски народ остаје код засебног вотума, који су Ђ. В. поднели посланици и регалисте сабора у Колошвару од г. 1865., па уповорују Ђ. В. на начин како је Банат и т. з. partes adnexae претопљен у Угарску.

Завршујући вели: да се мирни развитак отаџбине даде осигурати само искреним братимљењем свих њезиних народа и каже, да се мађарски народ није ни својим бројем, ни својом културом, ни својом политичком мудрошћу винуо до онога супериоритета, који је потребан да може управљати са пословима отаџбине без помоћи осталих народа, шта више против воље истих.

„Мисао, да се полиглотна угарска држава народносном унификацијом елемената, који ју сачињавају, претвори у мађарску народну државу, показала се као врло опасна утопија. Данашња угарска држава изгледа као нека творевина, која има само тај задатак, да под сваку цену одржи мађарско господство, да помаже Мађаре а осталим сграђанима да крњи њихова права, па да, са приходом од тешког рада других, тера луксус у мађарским народним уредбама, који луксус је за најстрожију осуду — дочим тиме другима се ускраћују и најелементарније олакшице у погледу њиховог културног рада.“

Овако меморандум, с којим су се споразумним изјавили и оба румунска митрополита, православни: Мирон Роман и унијатски: Јован Ванђеа; а и сами румунски министри Катарџија и Лаховари — и ако морају као страни министри да говоре с резервом — изјавили су једном мађарском новинару, да је тај меморандум у многоме оправдан.

Ми ћемо се на тај меморандум можда још повратити.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.

Сарајево, 4. јула.

Да вам истресем по хартији неколико биљежака, које сам тамо амо покупио. Дакле прва је, да ће се овијех дана у Доњој Тузли држати казнена расправа против Виће Ристића ради уморства. Још лане неки мухамедовац посуо је отровом месо Марка Трифунића, услед чега овај кад га је појео, умре. Суд ухвати мухамедовца, именом Салих-агу Ходжића, и осуди га на смрт. Али некако се турски бегови а владине улизице побојали за свога агу, па хајд у Сарајево е тамо — е овамо, док врховни суд не ослободи Ходжића а стави под истрагу Ристића. И ма да је покојни Трифуновић на смрти казао, да га је отровао Турчин, сад ће јадан Србин на вешала, јер суд каже: у њега је купио месо! Лепа логика. Али ништа за то . . . ово су код нас старе ствари, да православни исплаћују својим главама турске зулуме.

Овијех је дана влада, преко својих органа објавила народу, да се идућом годином укида работа на теглећу и теретну стоку. Душа ваља, народу ће бити доста лакше — али кад знате да остаје у крепости она друга наредба, да је сваки Србин дужан по 6, 12 и 18 дана у години радити на цестама, да тако по једна кућа изради ђаба по 2—3 месеца, онда се овој наредби новој не можемо много нахвалити. Свакако, не заборавите, да су се ове работе до сада укидале три пута, па опет од свега неби ништа. Неће ни овог пута, вјерујте ми. Делегације су на прагу, па хоће г. министар као увијек да се похвали хуманитарним наредбама на папиру. Послије делегација опет ће тећи вода куд је текла.

1. о. м. овдје су се догодила два самоубијства. Убили су се брзојавни чиновник Канкофери, железнички Штингл. И овијех самоубијстава међу чиновницима има врло много у Босни — а њима налазите узроке у — проневјерењу. Дивна свједожба, каковим су се елементима ове земље напуниле!

„Bošnjak“ је јавио одлазак др. Пачу-а. Он каже просто, да је др. Пачу отишао јер није успио у својим политичким идејалима. Разумије се, влада вјерује својим шпијонима а шпијони опет знали за докторове идејале и тако . . . . предупредили га. Још мало, па ће „Bošnjak“ довикнути, да др. Пачу у мало што није земљу побунио. Али знамо ми ко то пише. То пише неки учитељ Хрват, а кад су неки Срби прекорили сина Мехмед-бегова, Ризу Капетановића, како може његов отац онаке лажи износити, он поцрвени и рече: „и оцу заповједају!“

Да знате само на који начин обмањују власти овдашњи народ и како јој продају лажи, ево вам што пише владин тајник Длустуш у 28. бр. „Bošnjaka“: „У Русији поред глади, појављују се и немири. Влада је прогласила опсадно стање.“ Е, сад молим ја вас, јесте ли то игдје читали. (Осим оно мало нереда у Астрахану и Саратову због колере, који су немири одмах утишани. Уредн.)?

Сарајлија.

Поглед по свету.

— Чески земаљски одбор закључио је да преда ческоме сабору на расправљање свих 3000 петиција против устројења котарскога суда у Теплици. Против овога предлога гласали су само Немци. Разуме се, да је овај закључак узнемирио и меродавне кругове у Бечу, јер ће он још више огорчити чески народ против познатих пунктација и тако ће још више понарастити младоческа странка. Бадава, Чеси су свесни својих дужности па ће за цело извојевати и победу. Младочески заступници у царевинском већу пак свом жестином нападају на министарство.

— „Bud. Tagblatt“ осврћући се на изгреде у Магури и Великом Варадину, где су, како смо већ јавили, жандари убили неколико сељака, оштро напада жандарски кор, велећи да колико је крив овај кор, толико је и само министарство. Да се у жандаре примају и сумњива лица, да се са страначког гледишта и код њих управља а што је најружније, да се мало када или никада не воде озбиљне истраге против злоупотреба жандарских.

— Многе одличне вође румунске лиге у Румунској, опет су издали проглас на све градове у краљевини, да пошљу изасланике на нови митинг, који ће се држати у Букурешту против Мађара. На том ће се митингу изабрати депутација, која ће свим европским кабинетима предати меморандум те их позвати, да посредују у корист Румуна, који живу у Мађарској. Да се неби извесна господа узбунила одакле црпимо ову вест, кажемо им да је доноси кресп. биро.

— Избори у Енглеској коначно су довршени. Ово је прави успех: Изабрано је 268 конзервативаца, 46 униониста — дакле 314 гласова за Солсбери-ја; за тим 271 либералац, 4 радника и 79 народњака и 9 парнелита. Свега 356 за Гледстона. Према томе Гледстон има већину од 42 гласа.

ДОПИСИ.

Нови Сад, на дан Великомуч. Прокопија. („Џиновска душевна снага“ дра Мих. Полита.) — Судећи по неким знацима, који у последње доба с времена на време избију на јавност у познатоме новосадскоме „лајбжурналу“ данашњега патријарха српскога, чисто бисмо рекли, да живимо у добу мрачњаштва и назадњаштва, у добу незнабоштва и идолопоклонства. Све, што верује у непогрешивост српскога „папе“; све, што верује у „џиновску душевну снагу“ и „узвишени дух“ дра М. Полита-Десанчића, — све то иде тамо на ђабу, да се поклони идолу своме: „златноме телету“, да принесе жртву захвалницу и да даде одушке неограниченој оданости и најдубљој понизности својој.

По себи се разуме, да су ти ходочасници све само људи калибра др. Политова: људи лабавог и превртљивог карактера политичког, којима је масно звање и благоутробије преће од свега на свету, као што је то и самом идолу њиховом, којега они данас хвале и обожавају. Да, то су већином све сами панзионирани „ђенерали“, „опробани борци“ и изанђали „стубови“ народни, — то су српски фарисеји и познати „лопцајхбрудери“, који су свикли, да се узајамно лижу, да један другог славе и преузносе.

Кад то не бисмо знали, морали бисмо се жестити и љутити; овако пак — пошто знамо ко су и какви су то људи — такве смешне, управо мајмунске, појаве само нас разоноде и развеселе у овим суморним данима нашим и ми им се слатко насмејемо, тапшемо и кличемо им: „Само тако, слизана браћо, само тако! Хвалите се међусобно, кад вас већ не ће нико други да хвали!“

Према томе, дакле, не бисмо имали ништа противно, што се та господа мајмунишу и што праве разне гримасе, да читајућу публику мало развеселе и наведу на смех. Али нам мора бити неправо, што они за ту своју комедију својим препреденим лукавством умеју да задобију и по гдекојег ваљаног али безазленог члана нашег народа, који није кадар да проникне у душу и срце тих чувених и опробаних „акробата“ народних. Неправо нам је, што у том „циркусу“ њиховоме видимо и такве народне чланове, коју су они крстили „фукаром“ и „олошем“. И ми питамо ту узвишену господу нашу: Шта ће међу вама дороц и опанак? Шта ће прљаве кецеље и жуљеваа пуне руке занатлијске? . . . Шта ће међу вама „фукара“ и „олош“? . . . Зар их се не стидите? . . . Али да; кад треба да се потпише каква „изјава“, „повереница“ или каква „епопеа“ „џиновској душевној снази“ јунака са „историјског салаша“, онда то већ није „фукара“ и „олош“, онда је то „цвет грађанства“, онда је то „смиље“ и „ковиље“! — —

Кад је оно др. Полит — због оног инфамног дописа, тобож' из Будимпеште, који је у 37. броју „Браника“ отштампан, а у којем се на најподлији начин вређа част женскиња српског, које су, као депутација, отишле у Будимпешту, да измоле помиловање за нар. љубимца Јашу Томића, — кад је, велимо, због тог срамног дописа најпосле позват др. Полит, да — као власник „Браников“ и као представник дружине око њега — на достојан начин задовољи увређене, и кад је он, због своје познате тесногрудости и уображене надутости, одбио свако часно задовољење, — родитељи, мужеви и браћа увређених женскиња назваше га: „моралном нулом, кукавицом и нитковом последње врсте, који — као такав — није способан за давање каваљерске сатисфакције“.

и благајником своје ризнице. После њега баном Хрватске и Славоније именован је Дубровчанин Петар од Цетиња; Иван Лукарић био је заповедник Београда и год. 1400 обесмртио се у битци против Мурата; Мато Лукарић био је вођа оне депутације, која је у Пољску одвела и на престо поставила Владислава Јагелона; овај исти био је учитељ славног Ивана Капистрана. Дамјан Ђурковић и Паја Соркичевић били су министри Ђорђа Деспота, а петоро синова овога Дамјана угарски краљ Матија примио је у редове дворског племства и у њихов породични грб уметнуо из љубави и свога. У Аустрији су Дубровчани добијали у оно време највеће војничке части. Тако видимо Матеја Гундулића год. 1689. маршалом аустријске војске а у Бечу се и једна улица звала „Gundulstrasse“, такођер други Гундулић био је главни ађутант Еугена Савојскога. И у Шпанији налазимо Дубровчане! Бенедикт Котрулић био је, под Алфонсом, први министар у Напуљу, док су тамо Шпањолци владали, а Матеј Водопић био је опет директор над свима државним доходцима под Карлом III. — Тврђаве у Картагини, од којих се и данас виде рушевине, његово су дело, а после смрти краљ је из почасти наредио, да увек пред двором његове удове стражари једна почасна сатнија! Дубровачки капетан Сфроданти у једној олуји год. 1571. код Лизбоне спасао је живот Филипу II., кад се овај у мору већ гушио. Дубровчанин Петар Охмучевић, био је врховни заповедник шпањолске мрнарице „Инђија и Океана“, после њега дошли су Дубровчани Долисти и Межибрадић, а овог последњег је шпански краљ именовао марквизом. Али има још нешто, што мало који Србин знаде, **да је Дубровчанин Палмотић** био „пилота“ (кормаош, који управља бродом) **у Колумбовој експедицији, кад је открио Америку.**

Али још нисмо ни десети део дубровачке а српске славе споменули. Вицко Буне био је најпре **подкраљ у Мексику** а после у Напуљу и у тој части и умре г. 1612. И данас се види његов гроб на маленом отоку Лопуду код Дубровника, на жалост, скроз запуштен!

А шта кад кажемо, да није било српског владарског двора, на којему нису Дубровчани играли знамениту улогу? Један Бобалић (1300.) био је први министар Степана Котромановића, а Вито Бобалић, Черва и Иван Пуцић били су министри (1315.) Уроша и Владислава. — Познато је, да је римски папа онда дрмао са целим западом, па ето један Дубровчанин Илија Сарака, био је (г. 1340.) први папин доглавник у Авињону а после дубровачки архибискуп. Иван Стојко отвори Базилејски конгрес у име папе Еугенија IV., Бонданелић је био домаћин у двору Сикста V. и његов први тајни саветник, Бонифацијо Стефанис папин посланик на двору Филипа шпанског, а Радуловић Никола био је и кардинал, дочим у исто време Степан Градић библиотекар ватиканске библиотеке под Урбаном VIII. и Александром VII., а у свету су га звали „оракулом знаности.“ Другом приликом ћемо споменути, како су сви ови Дубровчани увек на папином двору били противни злогласној инквизицији. Али ако је било Дубровчана око папе било их је и против папе, та што се протестантска вера ширила по Славонији, Хрватској и Мађарској, опет су доста помогли неки Дубровчани! По свима светским универсијама били су Дубровчани професори. Ево неколико доказа: на универсији у Падови (онда једној од најгласовитијих у свету) били су **ректори** Дубровчани Рањина (год. 1397.), Ружић (1492.), Златарић (1579.) и Красо (1609.) — Професори историје у Падови: Иван Дубровчанин (1415.), Бунић (1408.), Тралачић (1480.), Ђорђић (1492.), Басељић (1511.); у Сорбони Стојковић (1421); у Будиму Бунић и Басељић; у Паризу Бондемалић (XV. 6.); Гучић (1564.); у Риму Бунић (XVII. 6.) и Зузерић (1762.); у Виртембергу Франковић. За тим у Болоњи, Флоренци, Лондону и на другим универсијама били су професори: Бошковић, Замања, Бањиви, Галеоти, Кунић (о коме каже Томазео да је најбољи познавалац латинског језика свих времена и народа) и други. — А је ли од потребе да и то споменемо (та ми Срби бар морали би знати) да је први Дубровчанин **Налешковић радио на поправци календара? Да је први Геталдић спојио алгебру са геометријом? Да је први Бандурић, библиотекар краљева од Орлеана, издао на свет студију о латинској и грчкој нумисматици** — да је, напослетку, **Бошковић** био **први математичар свог времена**, и да су му у Милану Италијани а у Лондону Енглези подигли споменик, а ми једва, да за њ и знамо??!

Ево ми смо смо само у врло кратким потезима описали ту српску славу, споменули смо само нека имена, која су била на дику не само Српству већ целом свету — а Боже здравља, па ћемо да опширно испричамо све оно, што су Дубровчани учинили на славу српске књиге, уметности и у опће просвете. Српска драма — прва је почела у Дубровнику. Српско песништво тамо се развијало, српски државници, синови кнезова и краљева тамо су се васпитавали — јер Дубровник је био, како вели неки Енглез, мален бројем становништва за једну Атину али блеском славе већи и од две Атине!! Трговина је тако цветала, да су га звали ковачницом злата и сребра, слобода се тамо уживала, да су у свакој опасности бежали српски владари — и глете српске гостољубисти, Дубровник није хтео да изручи Ђорђа Деспота турскоме цару, ма да му је овај запретио, да ће га разорити. „Разори наш град, био је одговор, и ми ћемо сви погинути али наших обичаја нећемо погазити!“

Али, опет кажемо, пригодом ћемо се на све опширније осврнути, а завршујемо, да је и у овом веку он дао доста великих синова српском народу. Ето вам Бана, Ђаје, Богишића, Вуличевића, Будманија, Казначића, Буковца и других — ето вам српске омладине, која је прва у Српству подигла барјак правог народног начела, јер и ако римокатоличка она је српска, јер српски говори, српски осећа!!

И кад све ово онако на лет разгледамо — зар нам није прошлост славна? Зар ми Срби не дадосмо свету великана? И за што нас свет зове варварима? Ваљда хоће да нас презиром забуни, да не пођемо трагом прошлости?! Али, ништа за то, ми ћемо тим трагом ићи, просветом у будућност . . . само — само ако будемо учили дела отаца!

Ох, Српска Матицо! Па за то и кажем, време би било, да распишеш награду, ко би написао опширну историју српског Дубровника, српске Атине! То, то нам пружај, у историји је поколенима за велика дела — душевна храна! Јер су историју Дубровника писали Енглези, Немци, Французи, Италијани, Руси, Чеси па чак и Грци а још никада ни један — Србин!!

Мали.

Елем оно, што је др. Полит тражио, то је и нашао; оно, што је заслужио, то је и добио, — и он је са тиме са свим спокојан и задовољан био. Но, гле!... За то, што је др. Полит прогутао ту горку пилулу, те остао читав и здрав; за то, што „каваљерску титулу“ није одбио од себе, него ју је као „сјајну колајну“ обесио о своје „циновске“ груди, — за то је и у томе је „цвет грађанства новосадског“ назрео „циновску душевну снагу“ и „узвишени дух“ његов! Па да та „циновска душевна снага“ дра Полита не би остала неприметна површним посматрачима, подиже се „цвет грађанства новосадског“ (на броју **72** струка, међу којима има — међу нами буди речено — и по мало корова), да укаже прстом на њу, и да својим „миомирисом“ окади свога „душевнога хранитеља“, који их својом „моралном одећом заодева и спасоносним напитком напаја“. Да, подигао се „цвет грађанства новосадског“, да потамнели нимбус уображене „величине“ дра Полита обасја новом светлошћу и да његов „углед“ васпостави опет на ону тачку „вишег гледишта“, са које се већ давно и давно срозао у низину.

Па кад је већ др. Полит — из превелике учтивости и скромности своје — допустио, да се путем његова органа очитују те најновије изјаве о његовој „циновској душевној снази“ и „узвишеном духу“ његовоме, то нека је и нами, малима и незнатнима, дозвољено, да и ми своју о томе проговоримо.

Ми смо, на пример, ту „циновску душевну снагу“ дра М. Полита уочили још пре две десетине година; а од тога доба појављивала се она у разним приликама, формама и облицима. Да, ми смо је приметили још год. 1870., кад је оно зла коб први пут из средине народа српскога истргла његовога дичнога и узоритога му вођу, дра Светозара Милетића. Тада, — када др. Милетић није честито ни наступио свој затвор; тада, када се за њиме још нису ни затворила тешка врата вацке тамнице и када још није ни одјекнуо звук зарђале резе њихове, — тада се већ усколеба „циновска душевна снага“ и повампири се „узвишени дух“ дра М. Полита, те написа чланак, у коме мучки нападе свога душевнога оца и учитеља, дра Милетића. Између осталих жестоких израза у томе чланку, рекао је др. Полит о Милетићу и то: „како се племенита душа у неплемениту изопачи“, упоредио га с Робеспијером и назвао га деспотом, па на послетку подвикнуо: „Доле с тираном!“ (Види чланак: „Инфалибилитет“ у 87. бр. „Народа“ од год. 1870.) Разуме се, да је др. Полит за ту своју „циновску снагу“ и „узвишени дух“ и онда добио писмене „изјаве“; али не оваке, као ове сада — не! Он је тада јавно назват: „моралним и материјалним спекулантом и швиндлером“. (Види 92. бр. „Заставе“ од г. 1870.)

Тако је, ето, др. Полит са својом „циновском душевном снагом“ непрестано подривао и мучки нападао у „Народу“ дра Светозара Милетића, док је год овај у затвору боравио. Но чим је др. Милетић на слободу пуштен, и др. Полит се са својом „циновском душевном снагом“ повукао у крај, те се — као „вешт политичар“ и „дипломата“ — после свега тога знао извући из теснаца. Извињавао се и мољакао за опроштај, па се тако мало по мало опет дошуњао уз скут и колено дра Св. Милетића.

Иза тога уочили смо ми ту „циновску душевну снагу“ дра Полита и онда, када је због свог чланка: „Бока-Которска“ позват у Будимпешту на одговор. Тада се та „циновска душевна снага“ његова најјасније показала у његовој одбрани пред Будим-пештанском поротом. Како је после тога прошао др. Полит, запитајте дра И. Вучетића, др. Лазу Костића и друге присне пријатеље његове, који су ту светлу појаву његовог узоритог карактера политичког и „циновску душевну снагу“ његову за вечита времена забележили у својим „изјавама“ у „Застави“.

Па ту „циновску душевну снагу“ дра Полита приметили смо ми и године 1879., кад је наш великан, др. Св. Милетић, по други пут седео у затвору вацком.

Те године био је заказан наш народно-црквени сабор за месец септембар. Како је др. Милетић тада чамио у затвору, то је др. Полит, као пресумтивни вођа, позват био, да сазове једну општу конференцију пре састанка сабора. (Види 76. бр. „Заставе“ од год. 1879.) — На то је др. Полит, у свом чланку: „Пала је реч“, између осталога и ово рекао: „...Но они, који мени такову улогу (вође) намењују, прецењују с једне стране моју способност, с друге стране не познају моју читаву природу. Велика је ствар назвати се вођом једнога народа. За ово није нужна само знаност, већ и оно пожртвовање, које је често са трагичношћу скопчано. У таквој улози ваља посветити читав свој живот, не имати другог занимања (јер, знате, др. Полит није рад, да за љубав „водства“ напусти свој масни фискалат) до само радити на бољку свога народа, па бити приправан на она ужасна искушења, која наш први у овај мах подноси.“ (Та ово је већ „надциновска снага!“) За тим др. Полит одлучно одбија од себе сваку сенку каквог „водства“, па на завршетку моли, да му се „више никада не намењује улога, којој се противи његова природа, а за коју нису никако садања тешка времена“ — Не зове ли се зар и то „циновска душевна снага“?!...

За тим смо уочили ту „циновску душевну снагу“ дра М. Полита и на самом сабору карловачком исте године, на ком је одмах у почетку рекао: да смо се ми, Срби, „одрекли свију политичких права, која нам беху ујемчена у привилегијама“, и да се у овим тешким временима још једино имамо да боримо за црквену автономију. — Ето, тако се на народно-црквеном сабору год. 1879. „циновска душевна снага“ дра М. Полита осилила и попардусила, да нам је побацала на улицу сва наша привилегијама зајемчена права политичка. — Ово треба добро да утубе Политови мамелуци и пришипетље, који су му ту не давно подигли славолук од самог „мирисавог цвећа“.

Па онда смо ту „циновску душевну снагу“ дра Полита на истом сабору опазили и приликом кортешовања за оне јадне и назадне предлоге саборског одбора (баш као што су и ови сада). Па за тим приликом гласања „о уредби црквено-школских општина“ уочили смо ту „циновску душевну снагу“ истом онда, кад је др. Полит своје хваљено слобоумље заогрнуо калуђерском мантијом, на главу натакарио камилавку и гласао за назадни предлог саборског одбора, т. ј. дотадашње право одузме од народа и да се искључиво даде у руке свештеницима, протама и епископима.

Па тек како ли се дивно огледа та „циновска душевна снага дра Полита у оном његовом фамозном писму драгом и љубазном пријатељу, **Чиви** Максу Фалку, уреднику „Пестер Лојд“-а, томе најжешћем Србождеру и Славофобу!... У добу најљућег искушења народа српског, диже се „циновска душевна снага“ дра Полита, да у „Pester Lloyd“-у даде израза својим српским мислима и осећајима и да тамо обележи своје становиште. Почетак тога „знаменитог“ писма Политовог гласи с почетка од речи до речи овако: „Мој **љубазни** Фалче! Свакако ти је могло пасти у очи, да ја нисам ни у којем правцу учествовао у најновијим изјавама Срба. Разлог је томе, што ја својим мњењем нисам никако хтео да утичем на изјаве мојих сународника. Но ако би се пак у тим најновијим изјавама очитовала права струја у народу српском, то бих ја последњи био, који би се борио против ње.“ — Није ли то „узвишени дух“?!... Зар то није „циновска душевна снага“, молим лепо?!... Но да не би само на томе остало, те да би потоњи историчар ту светлу епоху Политова рада забележио „сјајним словима“ у историју политичке борбе његове, потрудио се др. Полит, да нас том приликом и мало денунцира влади, као социјалисте, нихилисте, анархисте... једном речи: да нас тамо горе представи онако, као што је ту пре неки дан рекао о Равашолу. — Па, молим вас, зар то није „узвишени дух“?!... Зар то није „циновска душевна снага“?!... Би ли ко други у стању био тако што учинити?....

Па шта да кажемо тек о „циновској душевној снази“ и „узвишеном духу“ дра Полита онда, кад је он — у оним тешким данима — од осиромашеног народа српског затражио ни више ни мање него равно 70.000 фор., словом велим: седамдесет хиљада форината, ако жели, да му **он** буде вођа!... А да не би само на томе остало, и да би **он** себе на сваки начин осигурао, тражио је још — осим тих 70.000 фор. и фискалата нар. фондова — и „приде“ два мандата, један за карловачки а други за угарски сабор! — Зар се у томе, молим вас, не огледа „узвишени дух“?!... Зар се у томе не показује најјасније „циновска душевна снага“ идола деветнаестог века, дра Мих. Полита-Десанчића?!...

Ето, и ми рекосмо своју о тој толико хваљеној и слављеној „циновској душевној снази“ дра Мих. Полита-Десанчића, те према томе нека свесни читаоци и непристрасна публика српска суди, у колико стоји оно, што су о томе ту не давно у својим „изјавама“ и „повереницама“ рекли идолопоклоници и мамелуци Политови.

Ако ко посумња у истинитост ових наших речи, упућујемо свакога, нека прочита поменуте бројеве „Заставе“ и „Народа“ од тих година, па ће се онда својим рођеним очима уверити о свему томе. Али, ми мислимо, да то неће бити нужно. Та о томе је већ толико пута и јавно говорено и писано, и ми то овде — поводом тих најновијих „повереница“ — споменусмо само за то, да не пређе у — заборав.

Рума. (Доклеће се чекати?) Давно је то било, кад су неколико грађана вис. земаљској влади јавили, да је оврховодитељ румског магистрата учинио проневеру од преко 500 фор., којега је садашњи начелник, С. Милутиновић, звани Тута, још до ово дана у магистрату држао, те нити га је суду нити својој претпостављеној власти пријавио, него га је задржао да и даље уредује, док браца није за добро нашао да умакне.

Елем, сад се види, за што се чекало са пријавом.

Ко ће ово, што је проневерено подмирити, не знам. Да л' ће сиротиња и по други пут плаћати, то ћемо видети, јер ово је, тако рећи, све од сиротиње, која са својом дужношћу заостаје, покупљено. А колико је јастука и других ствари у бесцење продато, то ће сиротиња најбоље знати, јер — како веле — ни пленидбеног записника нема, него в ци од сиротиње црно испод нокта, па на сваки начин да ће начелник морати подмирити, а и право би било.

Г. начелник Тута знао је врло добро, да је исти оврховодитељ у Лепоглави 5 година седео, па му је ипак најбоље звање дао, да и на даље своју вештину спровађа. Него ми је за чудо да г. Тоша Ђорђевић, предст. румск. котара, коме је све ово познато, никакве кораке не чини, него се свему невешт чини; а да је против другог кога, а не садашњег начелника Милутиновића, то би летеле пријаве, звала би се брза помоћ, јер би се представило горе, да све пропада. А за што сада ћути, то ће он најбоље знати.

Ако вис. влада скорим кога не пошље, да реда направи, е онда ће траљаво изгледати, јер овако се даље трпити не може. Ту има људи, који су судбено прогоњени и кажњени, па ти данас воде главну реч у магистрату, од њих, тако рећи, зависи, докле ће начелник начелниковати.

Ај, Румо, шта си дочекала, да ти прикорни људи по магистрату брљају! Али тако је, кад неки људи, само да се дочепају начелничке столице, обећавају народу куле и брда, а кад оно, а они ником ништа, мањи су од макова зрна; та свако нам се чудом чуди: од куд да Рума за начелника бира Милутиновића, званог Туту!

Народе, отвори већ једном своје очи, крајње је време, па бирај људе племените, који се за свој народ жртвовати знаду!

Дакле и паки: докле да се чека?

На ово треба висока влада да одговори, а може и велики жупан, или нека допусти предстојнику г. Тоши Ђорђевићу, јер свима је њима то познато.

Срб.

Илок, јула. (Пијана полиција.) Ово дана била је казнена расправа пред илочким котарским судом против познатога шарлатана Велико-Хрвата Јоце Матића и другова, који су 30. маја т. г. после свршеног избора посланика, мучки напали на неколико мирних Срба бирача, који су — испративши бираче подунавце до параброда — заостали на Дунаву у пријатељском разговору, те их тако празних шака, а бројно двадесет до тридесет пута јачи, истукоше, а некима од њих и главе испробијаше. При свему томе била су и четири редара присутна, који су врло мало учинили, да се ред успостави, бојећи се претње опћинског одборника, горе реченога Матића, да ће их из службе истерати, па им довикиваше: „Бодите их, бога им рацког! Побацајте их све у Дунав, или ћу вас истерати из службе!“

Од свију оптужених само је један, неки Јулиус Класановић, осуђен на 15 фор. глобе и снашање судб. трошкова, а остали, као и коловођа Јоца Матић, прођоше сретно, како се нису ни надали, јер се полицајци заклеше, да су били тога дана тако пијани, да нису ништа видили, нити о чему знаду, а овамо су још истога дана по Илоку причали целу ствар онако, како је било. Заиста, красна полиција!

За све ово зна и наше опћинско поглаварство и кот. област, и још пусти у полицајну службу такове редаре. На здравље!

Сад питамо: ко је томе крив, што нам је полиција такова, редари сами, или они, који их трпе и подржавају? — Ми велимо: „с главе риба смрди!“

Вести из народа.

— Пишу нам из **Иригa** 2. (14.) јула о. г. „Коме је год познато, како стоји кућа г. Јоце Ристића-Козобарића, трговца у Иригу, тај сваки признати мора, да би се та кућа г. Јоце већ давно, са јужне стране од сокака идући на гробље, срушила била, да није г. Јоца благовремено крај своје куће подебео зид подигао, са дозволом и знањем ондашњег општ. поглаварства, те тако кућу од извесне пропасти сачувао, а без да је тим зидом ма коме на свету што нашкодио, шта више, општем проласку народа користио је, јер док не беше метнуо зид, брег се непрестано рушио, те тако стазу пролазећем народу затрпавао и вечито блато или прашину правио.

Ваљада пуне три године, наш Хаџи-Лоја, пролазио је крај куће и овога зида, ту неколико пута удостојио г. Јоцу свога милостива разговора и све до ономадашњег избора, ни на крај памети не беше му, да тај зид коме смета. Тек сада, пошто наш вредни и општеуважени и родољубиви г. Јоца Ристић, непослуша поруку Хаџи-Лојину, да гласа за Ђурђевића, него на избору јасно и гласно рече: „Гласам за господина Павла Јовановића „Србобрана“ — чуј народе, па чуј и ти, г. бане, сад тек сетио се Хаџи-Лоја, да тај зид неком смета, и заповеда, да се има срушити!

О ти накострешена орлушино, ти немилостива дервишино, ти непромишљени осветниче, дакле, само зато, што г. Јоца није гласао за Ђурђевића, рушиш му зид, а крај зида и — кућу? Па шта може свестан и паметан човек на то рећи? Ништа друго, него, да си полудио! Г. Јоца узео је адвоката, те ћемо видити, хоће ли овај поштени човек од пропасти избавити своју кућу и у њојзи своју породицу.

Свакако ће овакви поступци да буду Хаџи-Лоји на према глави, јер обично кад стрвина скапава, она се највећма рита. Тако је окупио и многе друге невине људе, међу овима и пароха Моловића. У друштву са злогласним и разних грехота препуним бележником Надбандићем, окупио је пароха Моловића тако, да нема тога, ни духовна, ни политична, ни грађанска суда, где Хаџи-Лоја овога свештеника оптужио није.

Но чуј дер, Хаџи-Лојо, ону најпростију нашег народа пословицу: „Ко са попом оре, тај г..... дрља“ — с тога би ти препоручили, да дадеш сашити кожне плундре, за сваки случај!

— Пошто се приметило, да Хаџи-Лоја, од избора, често пати од узбуђења крви, и да се сваки дан брије, то, да би у свако доба при руци имао бербера, један овдашњи богаташ постарао се, те одмах преко пута Хаџи-Лојина стана, у својој кући намешта један стан, у који ће, како веле, за љубав Хаџи-Лојину, пустити бербера, кад већ и тако има и доктора у истој кући. — Ми му на овом шпендашу ни мало не завидимо, као што не би ни брици завидили, ако би му се случајно бритва омакла — и т. д.“

Вести из места и са стране.

Новосадска гостионичарска задруга држаће своју редовну главну скупштину 16. (28.) јула о. г. у 3 сахата п. п. у просторијама беле лађе, на коју се г. г. чланови учтиво позивају.

Ванредна главна скупштина болничке задруге трг. омладине у Н. Саду биће данас у недељу у $2^1/_2$ сах. п. п. у дворани код „царице Јелисавете“. На дневноме је реду: предлог упр. одбора, да се нека правила промену, претрес новог нацрта правила и избор 5 чланова за оверовљење скупштинског записника.

Цар Душан — заплењен! Јуче се необично узмувала наша ревна полиција, па хајде у трку по српским књижарама, да тражи и да плени слике цара Душана! Ми чисто не можемо да разумемо нашу полицију, кад су се ове слике увек слободно продавале, не можемо да је с тога разумемо чега се она плаши од тих слика, та под њима не пише: „Устај царе!“ а и да пише за цело да се моловани Душан ни макнути неће. Добро, добро памтићемо ми све ово и све ћемо забележити у рабош, баш онако како рече румунски првак у Белој Цркви приликом 25-годишње прославе српског певачког друштва: pine minta!

Скупштина учитељског удружења у Србији, о том нам пишу из Београда 8. о. м. закључи данас свој тродневни рад са свечаним парастосом у саборној цркви за душу мецена учитељског, покојнога Јована Гавриловића. Након тога целокупна скупштина од преко три стотине чланова уз саучешће многобројног народа походи бојно поље на Мишару те код крста обави свечани спомен Мишарским витезовима који пре осам деценија у млево сатрше турску војску, где и Кулин-капетан погибе. О помену је честита старина г. прота Илић Јанко заслуге палих покојника по веру и народ оцртао а вредни учитељ београдски г. Михајло Јовић приказа ту славну битку тако живо као да данас гледамо попа Луку Лазаревића, како сабљом маше. На завршетку помена говорио је Марко Суботић учитељ вуковарски говор. (Добили смо га и по погуђности ћемо га уврстити. Ур.)

Косовски споменик. У Београду се већ чине припреме за косовски споменик, који ће се подићи у престоници српског цар Лазе, у Крушевцу, а за успомену битке на пољу Косову. Нацрти српских уметника Убавкића и Јовановића већ су изложени у министарству грађевина.

Иван Иванић срп. новинар, бив. сарадник „Заставе“, „Одјека“ и многих других листова, чинов. кр. срп. ген. консулата у Будимпешти, како читамо у „Србобрану“, прешао је из Аустро-Угарског у српско поданство, заједно са својом женом, Милицом, те ће сад постати указни српски чиновник.

Сарајлијин одбор у Београду за прикупљање прилога на подизање споменика Сими Милутиновићу-Сарајлији завршио је свој посао и закључио рачуне, те је послато главноме одбору у Сарајево дин. 3824·30 или 1748·20 фор.

Фонд црногорског друштва у Прагу. Прошле године Чеси су били позвали Црногорце, да дођу у Праг и посете прашку изложбу а да им олакшају путне трошкове, скупили су за врло кратко време 3000 фор. Но из разних узрока Црногорци се нису могли одазвати позиву своје браће, па су Чеси из сакупљеног новца установили „фонд црногорског друштва“, којим ће се помагати они Црногорци, који се баве у Ческој, Моравској и Шлезији, нарочито ради образовања.

Либерални збор а — радикал председник. У Гачином Хану, у Србији, либерали су заказали збор за упис у либералну партију. Народа је дошло много и једногласно је изабран за председника Никола Живковић радикал, а избор је поздрављен са: „Живели радикали!“ Било би добро да и ово забележи „Браник“, који непрестано бунца, како либерали у Србији — напредују.

Новије вести.

Београд. „Одјек“ у уводноме чланку доказује, како је неко из Париза фалсификовао потпис бившег краља Милана и телеграфисао краљу Александру, како је тобож Милан отишао Тривуљ. Краљ Александар јавио је оцу успех испита на назначену фалсификовану адресу, али се телеграм вратио. Из истог извора потекла је и вест, да Милан са сумњивим личностима дочекује у Емсу Александра. „Одјек“ напада, за многе интриге, управљене против државе и престола, на Перу Тодоровића и његовог дописника Јосифа Модрића, за кога каже, да је више пута покушавао, да од Милана измами новаца, па му се сада свети. Француске власти повеле су истрагу, да дознаду фалсификатора оног телеграма.

Беч. Младочески заступник у цар. већу Луегер, бранећи Славене и Румуне, напао је свом жестином мађарско-немачке шовинисте. „Нико, он рече, нема симпатије за оне који друге тиште и још им новац из џепа узимљу“.

Загреб. Владини људи ужасно пресипирају овдашње трговце, да гласају за владу. Утоци опозиције, против очигледно незаконито састављених изборних листина, одбијају се — с реда. Сви су предзнаци, да ће незаконитост бити круна на престојећим изборима.

Рим. Умро је Елена. (Био је припознати талиј. финансијер, заступник и бив. министар. Ур.)

Дописница уредништва.

Молимо све дописнике да се стрпе. Свачије ће доћи на ред.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

О условима успеха. Писма српској трговачкој омладини. Од Чед. Мијатовића. Прештампано из „Трговинског Гласника“. Београд. Штампарија Св. Николића. 1892. Цена 1·50 дин. Ми ову књигу најтоплије препоручујемо нашем трговачком свету.

ПРИПОСЛАНО.*)

Изјава.

У 52. броју „Србобрана“ штампано је писмо као одговор упућено „Српкињи из незнаног краја“ од „Софије“ из Винковаца. Усљед тога долазе ми питања са много страна, јесам ли ја то писала. Пошто ми није могуће свакоме засебно одговорити, то овим путем изјављујем, да то писмо нисам ја писала.

У Винковци 8. јула 1892.

Софија Трумићка Симоновићева.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво „Заставе“ ни у ком погледу.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 28. број

„СТРАЖИЛОВА“

са овом садржином:

Песништво: Вештица. Приповетка Драгутина Ј. Илијћа. — Вјерина љубав. Роман И. А. Гончарова. Други део. — Поука: Пет стотина и три године. Од Драгутина Ј. Илијћа. — Уметност: Мита Топаловић (са сликом) Од Луке Поповића. — Књижевност: Прилози за повест српскога народа у земљи Угарској. Од И Руварца. (Свршетак.) — Књижевне оцене. Од Ст. Станојевића. — Ковчежић: Књижевни прикази. — Књижевне белешке. — Поправка.

„Стражилово“ излази сваке недеље на читавом табаку. Цена му је на четврт године 1 ф. 25 нов. на по год. 2 ф. 50 нов. На целу год. 5 ф. — Претплата се шаље књижари Луке Јоцића у Н. Саду.

ОГЛАСИ.

Schwarze, weiße und farbige Seidenstoffe von 45 kr. bis fl. 15.65 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 240 versch. Qual. u. 2000 versch. Farben, Dessins ꝛc.) versendet roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depôt **G. Henneberg** (k. k. Hoflief.), **Zürich**. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto. 615

СПРАВА ЗА ПРАЊЕ.

За све домаћице, хотелијере, болнице, заводе за слепе, купалишта, лечилишта, васпиталишта и т. д. неминовно је потребна

СТРАКОШЕВА И БОНЕОВА СПРАВА ЗА ПРАЊЕ,

којом се уштеђује време, место и новац а не штети се рубље и само је једна особа потребна за послугу.

Овакове справе (машине) врше изврсно све послове, којима се може да учини, да платно за најкраће време буде сасвим чисто и сјајне белоће.

Заступање у том послу примио је на се г. **Фрања Мудрох** у Новом Саду, код којега се могу добити и машине на исплату у оброцима. 861 1—3

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Г. ГЕОРГИЈЕВИЋА

У НОВОМЕ САДУ

потребује једног спомоћника, добра продавца и да говори српски, немачки и мађарски. Плата је фикс коју треба у оферту означити. Ступање је одмах. 363 1—1

Потребујем једног сајџијског спомоћника. Исти може одма ступити у кондицију. За моју адресу упитати администрацију овог листа. 365 1—2

ПОТРЕБУЈЕМ

СПОМОЋНИКА.

Исти ваља да говори српски, мађарски и немачки, а треба да искаже своје способности добрим сведоџбама.

КОЛОНИАЛНА И ДЕЛИКАТЕСЕ РАДЊА

Д. КОДА

У НОВОМЕ САДУ. 360 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

КОНСТАНТИНА ШИПОША

У ТЕМИШВАРУ

потребује једног спомоћника. Исти мора бити добар детајлиста, а може 1. августа ступити. 362 1—1

ОГЛАС.

364 1—3

Због фамилијарних околности предајем моју у Великом Бечкереку на житној пијаци, као и ону у темишварској улици налазећу се радњу под врло повољним условима. Србин који жели да своју будућност осигура, нека се писмено или лично на мене обрати. ПЕТАР ПОПОВИЋ.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

МИТЕ ПОПОВИЋА

У МЕЛЕНЦИ

потребује једног спомоћника **за мануфактурну струку,** који је вешт продавац и бар 2—3 год сервира. У понуди имају назначити кад може ступити. 357 2—3

КУЋА.

У Новом Саду, у златној греди, број 1937. која се састоји из 3 собе, 1 кујне, шпајза, подрума и коморе, све у добром стању, продаје се из слободне руке. Ближа извешћа могу се дознати у администрацији „Заставе“. 348 3-3

1891. Загреб почасна диплома | **1891. златна колајна Темишвар**

КВИЗДОВ

КОРНАЈБУРШКИ МАРВЕНИ ПРАШАК ЗА ХРАНУ

за коње, волове и овце

за пуних **40 година**, са најбољим успехом употребљује се у многим шталама, као средство кад марва не једе, кад неможе поједено да свари, за побољшање и умножење млека код крава; потпомаже и повраћа природну живост марве код заразних болести.

Цена 1/1 кутији 70 новч. 1/2 кутије 35 новч.

Треба пазити на горенаначену штитну марку, а ваља искати тачно:
Квиздов Корнајбуршки марвени прашак за храну.
Право се добија у лекарницама.

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ:
Franz Joh. Kwizda
k. und k. öster. u. k. rum. Hoflieferant, Kreisapotheker,
16 Korneuburg bei Wien.

Лицитацијона објава.

На основу решења слав. саборског одбора од 2. јула т. г. бр. 1280/454. овим се до општег знања ставља, да ће се у погледу грађења и поправака, које ће се на пустари Сиригу код Новог Сада спровести, одржати лицитација 19. (31.) јула т. год. у 9 сати пре подне у епископској канцеларији.

За поједине објекте прелимиране су следеће ове своте:

1) дворац	— — — —	515 ф. 55 н.
2) магацин	— — — —	37 ф. 84 н.
3) I. кућа за чељад	— —	68 ф. 36 н.
4) II. кућа за чељад	— —	132 ф. 11 н.
5) бунар	— — — —	68 ф. — н.
6) ограда	— — — —	301 ф. 12 н
7) волујска штала	— —	2006 ф. 26 н.
8) кућа и штала код крчме		143 ф. 98 н.
9) бунар	— — — —	101 ф. — н.
10) 2 капије	— — — —	70 ф. — н.
11) коњска штала	— — —	374 ф. 96 н.
12) чардак са магацином	—	2953 ф. 17 н.
Свега	—	6772 ф. 35 н.

Позивају се сви они, који у лицитацији учествовати желе, да на опредељени дан и сат лицитације, снабдевени јамчевином од 10% од прорачунске цене на горе означено место дођу.

Ко жели у лицитацији учествовати, може у епископској канцеларији сваки дан од 9—11 сати пре подне нацрт, предрачун и лицитацијона услова видити.

У Новом Саду, 2. (14.) јула 1892.

Стеван Поповић-Пеци с. р.
349 3—3 епитроп епар бачке.

НА ПРОДАЈУ СУ

два коња вранца, 16 шака или 169 см. високи, 4½ године стари, здрави и једна лака кола (Feder-Sandlaufer).

Ђура Стојковић,
359 2—2 у Новом Саду.

Помодна и рукотворна трговина

АЛЕКСАНДРА БЕЛОВИТИЋА

У БРОДУ

потребује вештог и искусног помоћника. 347 2—3

ПРВОГ РЕДА

ГОСТИОНИЦА

код „зеленог венца“ у Митровици

НА ГЛАВНОЈ УЛИЦИ

издаје се са I. јануаром 1893

Лево од капије налазе се следеће просторије: велика кафана и трапезарија, кујна, 2 спајза, десно бирцуз са једном кујном, 1 соба, 1 спајз, на првом спрату 14 пасажерски соба, у првој авлији 1 велики салон са 6 велики соба, 1 кујна, 2 подрума, 2 шупе за дрва; у другој авлији 2 штале, 1 шупа за кола, 1 за дрва, 1 кујна са 2 собе. Упитати се може код кућевластника

Лазара С. Георгиевића
355 2—5 **у Митровици.**

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

598 32-

ДЕБРЕЦИНСКА ТРГОВАЧКА АКАДЕМИЈА.

(ОВАЈ ЗАВОД ПОСТОЈИ 33 ГОДИНЕ.)

Циљ је, да у патриотском духу одхрани, мађарском државном газдинству, добре чиновнике, и тако сталне трговце, који ће у потпуном размеру, одговорити својом образованошћу, свим захтевима овог доба.

Питомци, који су положили испит зрелости, уживају право „једногодишњег добровољца“. И они осим трговине могу бити, по закону од 1883. год. I. чл. код: жељезничких-поштанских-државних и административно-манипулационих одјелења.

Школска година почиње 1. септембра по нов. кал. — уписница и школарина 68 фор. Internatus (стан унутри) под управом и прегледом управитеља за **30** питомаца, годишње са целом послугом 350 фор. Плаћа се месечно; за изучавање страних језика (немачки, француски) обраћа се велика пажња.

Опширнији услови са програмом стоје на расположењу код управитељства
341 2-3

A. & A. Crompton & Co. limited

Park- & Woodend Mills near Oldham.

Припозната предионица од много година **Extra-hardwater Qualitäten Abram Crompton, Travis Milne Crompton**, стављају овим на знање својим муштеријама и позивају их да се од куповања памука чувају који је онако пакован као и њихов а означен са етикетама кривотвореним. Уједно се овим примећује, да су исти готови и **награду** од

200 (две стотине) форината

исплатити оном, који им кривотворитеља њиховог паковања и њихови етикета именује, како би се исти на одговорност и осуду пред суд повући могао.

Саопштења у том погледу нека се управљају на

A. & A. Crompton & Co. limited, Shaw, near Oldham, England

Herren **Leopold Rosenzweig & Söhne,** Wien, I. Gonzagagasse 16.

или на

Hr. **Dr. Emil Links,** Hof- u. Gerichtsadvocat, Wien, I., Hohenstaufengasse 2.

262 8 18

Беч, 1873. колајна за заслуге	Будапешта 1885. велика поч. диплома.	Загреб 1891. велика поч. диплома
Осек 1889. поч. диплома.	Н. Паланка 1887. златна колајна	Поч. диплома у Лондону 1878.

ЈОСИФ ЧИК

цар. и кр. искључ. привил.

ПРВА СРЕМСКА ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛ. КРЕЧА ТВОРНИЦА У БЕОЧИНУ.

ЦЕНТРАЛНИ БИРО И СТОВАРИШТЕ:

Будимпешта V., Rudolfsquai 8.

препоручује пошт. грађевинарима и архитектима, предузимачима, поседницима, председницима политичких и црк. општина као и осталој пошт. публици своје сопствене производе од

ПОРТЛАНД-ЦЕМЕНТА И ХИДРАУЛИЧКОГ КРЕЧА

који се увек у подједнакој изврсној квалитети
15 лиферује. 26 - 38

Ценовници и објашњења шаљу се радо на захтевање.

Париз 1876. бронзана колајна	Кечкемет 1872. сребрна колајна	Нови Сад 1875. златна колајна	Сегедин 1878. колајна за заслуге	Трст 1883. златна колајна

МИНЕРАЛНО КУПАЛИШТЕ ДАРУВАР.

(ЖЕЉЕЗНЕ ТОПЛИЦЕ).

„Thermae Jasorvenses“ за Римљане. — Топлота врела 42—50° Целз.

Купалишни лечник др Вилхелм Дегре из Беча.

СЕЗОНА ОД МАЈА ДО ОКТОБРА.

Познато још године 193. после Христа, красна положаја, од свуда шумовити брежуљци, заштићено против јаких ветрова, на подножју 830 мет. високог славонског средогорја. Јужна горска клима. Дугачки сеновити насади, надкривено шеталиште. У купалишној гостионици оркестар и позорница. Билярди свуда. У читаоници све знаменитије публикације. Купалиштна глазба, библиотека, забаве, шетње у шуму тек насађену, слободна употреба шеталишта у двору, излети у природну красоту, на рушевине и околину пребогату хисторијским знаменитијим местима. Станови и купке су уређене, да одговарају свима захтевима новијег доба, са бровјавним спојем и покривеним ходницима провиђене. Купке бистрице купке у муљу, блату и кадама, пијница (Trinkhalle).

Признана лековитост

при женским болестима, неплодности, импотенцији, жутици, бекрвници, ревматизму, улога у слабости живаца. **Лечење масажом и електрицитетом.** Лечење са заматањем у новом сагрђеном са свим потребама провиђеном купалишту за знојење.

Књижице са описима, као и ценовнике сталних и ниских облашћу установљених цена шаље на захтев бесплатно

Властелинска купалиштна управа
242 10—14 у Дарувару.

РЕСЕРОВ

УЧЕВНИ И ВАСПИТНИ ЗАВОД У БУДИМ-ПЕШТИ

(40-ТА ШКОЛСКА ГОДИНА.)

Васпитни завод за дечаке од 10—18 г. старе. Јавна трговачка школа. Специални течај за Србе, Румуне, Немце и оне, који би се хтели посветити изучавању мађарског, немачког и француског језика у трговачкој знаности.

Програм на захтевање шаље управитељ **Johann Röser, Budapest, Aradigasse 10.** 344 2—5

За уређивање одговара **Ђорђе Бакаловић.**

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.